

ISSN - 2544-9346

OPEN ACCESS
PEER-REVIEWED JOURNAL

SCIENCE REVIEW

Scientific Edition
Published by:

RS **Global**

Open Access Peer-reviewed Journal

Science Review

4(31), April 2020

DOI: https://doi.org/10.31435/rsglobal_sr

Chief editor

Laputyn Roman

PhD in transport systems,
Associate Professor,
Department of Transport
Systems and Road Safety
National Transport University

Editorial board:

Lina Anastassova

Full Professor in Marketing, Burgas
Free University, Bulgaria

Mikiashvili Nino

Professor in Econometrics and
Macroeconomics, Ivane Javakishvili
Tbilisi State University, Georgia

Alkhalwaldeh Abdullah

Professor in Financial Philosophy,
Hashemite University, Jordan

Mendebaev Toktamys

Doctor of Technical Sciences,
Professor, LLP "Scientific innovation
center "Almas", Kazakhstan

Yakovenko Nataliya

Professor, Doctor of Geography,
Ivanovo State University, Shuya

Tsybaliuk Vitalii

Professor, Doctor of Medicine, The State
Institution Romodanov Neurosurgery
Institute National Academy of Medical
Sciences of Ukraine

Imangazinov Sagit

Director, Ph.D, Pavlodar affiliated
branch "SMU of Semei city"

Peshcherov Georgy

Professor, Moscow State Regional
University, Russia

Mustafin Muafik

Professor, Doctor of Veterinary
Science, Kostanay State University
named after A. Baitursynov

Ovsyanik Olga

Professor, Doctor of Psychological
Science, Moscow State Regional
University

Nino Abesadze

Associate Professor Tbilisi State
University, Faculty of Economics and
Business

Sentyabrev Nikolay

Professor, Doctor of Sciences,
Volgograd State Academy of Physical
Education, Russia

Harlamova Julia

Professor, Moscow State University
of Railway Transport, Russia

Suprun Elina

Professor, Doctor of Medicine, National
University of Pharmacy, Ukraine

Publisher –
RS Global Sp. z O.O.,

Warsaw, Poland

Numer KRS: 0000672864

REGON: 367026200

NIP: 5213776394

**Publisher Office's
address:**

Dolna 17,
Warsaw, Poland,
00-773

Website:

<https://rsglobal.pl/>

E-mail:

editorial_office@rsglobal.pl

Tel:

+4(822) 602 27 03

All articles are published in open-access and licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 International License (CC BY 4.0). Hence, authors retain copyright to the content of the articles. CC BY 4.0 License allows content to be copied, adapted, displayed, distributed, re-published or otherwise re-used for any purpose including for adaptation and commercial use provided the content is attributed. Detailed information at Creative Commons site: <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>.

DOI: 10.31435/rsglobal_sr
OCLC: 1036699169
Publisher - RS Global
Country – Poland
Format: Print and Electronic
Frequency: monthly
Content type: Scholarly

CONTENTS**MEDICINE*****Mykhalevych Marta***

УЛЬТРАМІКРОСКОПІЧНІ ПРОЯВИ У СТРУКТУРІ ПІДНИЖНЬОЩЕЛЕПНОЇ
СЛИННОЇ ЗАЛОЗИ НАПРИКІНЦІ 4-ГО ТИЖНЯ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОГО
ОПІОЇДНОГО ВПЛИВУ 3

Volotko L. O.

NEUROSONOGRAPHIC STUDY OF CHILDREN WITH HYPOXIC-ISCHEMIC
BRAIN INJURY 7

PEDAGOGY***Штифурак В. Є., Самохвал О. О.***

ТЕОРЕТИЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ ЗМІСТОВОГО КОМПОНЕНТА ФАХОВОЇ
ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ
НІМЕЦЬКОМОВНИХ КРАЇН..... 12

Булага Костянтин Миколайович

ДИДАКТИКО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
ВИХОВАНЦІВ ДИТЯЧОГО ХОРЕОГРАФІЧНОГО КОЛЕКТИВУ..... 20

ECONOMY***Hrant Hayrapetyan***

RISKS OF AGRICULTURAL PRODUCTS AND THE NEED FOR INSURANCE
IN ARMENIA..... 25

PEDAGOGY

ТЕОРЕТИЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ ЗМІСТОВОГО КОМПОНЕНТА ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ НІМЕЦЬКОМОВНИХ КРАЇН

Штифурак В. Є.,

професор, д.пед.н., Кафедра права, Вінницький торговельно-економічний інститут Київського торговельно-економічного університету, м. Вінниця, Україна

Самохвал О. О.,

доцент, к.пед.н., Кафедра іноземної філології та перекладу

Вінницький торговельно-економічний інститут Київського торговельно-економічного університету, м. Вінниця, Україна

DOI: https://doi.org/10.31435/rsglobal_sr/30042020/7051

ARTICLE INFO

Received 19 February 2020

Accepted 18 April 2020

Published 30 April 2020

KEYWORDS

curriculum, competency approach, specialty in tourism, university of applied science, German-speaking country.

ABSTRACT

The research deals with the theoretical substantiation of a content component of vocational training of future specialists in tourism and analysis of the key processes of organizing higher tourism education in German-speaking countries. The article contains the pedagogical analysis of curricula for the training of future managerial staff in tourism at leading higher education institutions of Germany, Austria and Switzerland.

The results of the research made it possible to establish disciplinary levels of professional formation within the system of undergraduate education leading to Bachelor degree in Tourism (Fundamentally Professional, Functionally Professional and Subject-Oriented) and of graduate education leading to Master's degree in Tourism (Object-Oriented, Practical and Applied, Scientific-Research). It is generated that a special attention in the organization of educational process is given to the quality of training. It is provided by the ability to quick adaption within the scientific and technological progress, the possession of vocational skills, the ability to use knowledge acquired in solving professional tasks; acquisition of skills and improvement of soft skills; formation of tourism industry specialist's readiness for foreign language interaction.

It is proved that the background of forming the content component of vocational training of future specialists in tourism is based on a competency approach involving the construction of the education process, taking into account education guidelines, goals and content of tourism education and training.

Citation: Штифурак В. Є., Самохвал О. О. (2020) Teoretychne Obgruntuvannia Zmistovoho Komponenta Fakhovoi Pidhotovky Maibutnikh Fakhivtsiv Turystychnoi Haluzi Nimetskomovnykh Krain. *Science Review*. 4(31). doi: 10.31435/rsglobal_sr/30042020/7051

Copyright: © 2020 Штифурак В. Є., Самохвал О. О. This is an open-access article distributed under the terms of the **Creative Commons Attribution License (CC BY)**. The use, distribution or reproduction in other forums is permitted, provided the original author(s) or licensor are credited and that the original publication in this journal is cited, in accordance with accepted academic practice. No use, distribution or reproduction is permitted which does not comply with these terms.

Вступ. Сучасний ринок туристичних послуг вимагає компетентних ініціативних, мобільних, готових до постійного розвитку та самовдосконалення фахівців. За умов інтенсивного розвитку міжнародного освітнього простору, проблеми професійної підготовки майбутніх фахівців туристичної галузі у вітчизняній вищій школі доцільно розв'язувати через інтеграцію з кращими здобутками світової педагогічної думки та творче використання досвіду зарубіжних країн. У цьому контексті наукове зацікавлення становлять досягнення

німецькомовних країн Європи, зокрема Німеччини, Австрії та Швейцарії, оскільки ці країни мають багаторічну історію підготовки якісних кадрів для сфери туризму, а їхні фахові вищі школи та асоціації визнані світом за високі показники професійності та якості.

Прихід на ринок міжнародних мереж готелів, розвиток ресторанного обслуговування на підприємствах і різноманітних форм громадського харчування, необхідність адаптації до методів, систем і особливостей виробництва, розподілу, управління та нових технологій, а також поява потреби у висококваліфікованих менеджерах – усі ці явища стали своєрідним викликом для шкіл готельного менеджменту та туризму в Центральній і Західній Європі [11]. Із метою задоволення потреб ринку якісною робочою силою у сфері туризму, з'явилася велика кількість туристичних і готельних шкіл, їх форми стають різноманітнішими, відкриваються нові відділення та спеціалізації [3]. Так система освіти відповідає на запит практики та потребує дослідження. Тому поліаспектне дослідження й об'єктивне вивчення найкращого педагогічного досвіду німецькомовних країн сприятиме збагаченню наукових поглядів вітчизняних учених новими ідеями щодо трансформації змісту, удосконалення форм, методів і технологій, науково-методичного забезпечення професійної підготовки фахівців туристичної галузі в Україні.

Метою дослідження є теоретичне обґрунтування змістового компонента фахової підготовки майбутніх фахівців туристичної галузі та аналіз ключових процесів організації вищої туристичної освіти в німецькомовних країнах.

Результати дослідження. Аналіз змістового компонента фахової підготовки майбутніх фахівців туристичної галузі в закладах вищої освіти німецькомовних країн, свідчить про різноманітний підхід до визначення навчальних дисциплін та обсягу годин на їх опанування.

Розгалужена модель навчальних планів для підготовки майбутніх фахівців туристичної галузі в закладах вищої освіти (далі ЗВО) німецькомовних країн представлена як процес, тобто послідовність набуття знань і навичок через вивчення їх компонентів. Кожен із компонентів навчального плану відповідає за розвиток певних компетентностей, послідовність набуття знань та розвиток навичок і здатностей.

Варто зауважити, що система вищої туристичної освіти Німеччини є однією з найбільш продуктивних, високоякісних і модернізованих серед країн Центральної та Західної Європи, при цьому національні інтереси та традиційні переконання залишаються для країни пріоритетними і ретельно захищаються.

Основними принципами професійної туристичної освіти в Німеччині на основі аналізу соціально-економічних підстав розвитку туризму та оцінки рекреаційних туристичних ресурсів є: міждисциплінарний принцип, що передбачає взаємозв'язок предметів; принцип цілісності, що включає неперервність, наступність у професійній туристичній освіті; принцип гуманітаризації, що сприяє зміцненню етичних і духовних цінностей фахівця; принцип академічної свободи, який передбачає самостійність у виборі навчального та наукового спрямування; принцип іншомовної професіоналізації, який реалізовується через володіння іноземними мовами і принцип інтернаціоналізації, що передбачає інтеграцію освіти в єдину світову систему [1], принцип неперервності професійної освіти, що розкриває можливості для професійно-особистісного саморозвитку.

Так, навчальний план Державного університету прикладних наук Гайде (*нім. Fachhochschule Westküste*) [9] для підготовки здобувачів ОС «бакалавр» спеціальності «Менеджмент у міжнародному туризмі» передбачає 6 семестрів, при цьому прослідковується чітка наступність не лише у переліку дисциплін (наприклад, «Основи ведення бізнесу» – 1 семестр; «Вибірковий модуль із циклу дисциплін «Економіка підприємництва» – 3, 5, 6 семестри), а й у організації навчального процесу, що орієнтований на підготовку кваліфікованих фахівців сфери туризму.

У цьому сенсі заслуговує на увагу організація діяльності здобувачів упродовж четвертого семестру у вигляді виробничої практики (30 ECTS), після проходження якої надається можливість вибрати навчальні модулі із циклів професійно орієнтованих дисциплін. Робота над бакалаврським проектом (12 ECTS) завершує даний цикл.

Окремо варто наголосити на важливості формування іншомовної компетентності майбутніх фахівців, що передбачає вивчення щонайменше двох іноземних мов на вибір (англійська/іспанська/французька/італійська) впродовж семестрів теоретичного навчання (1, 2, 3, 5 семестри) із загальною кількістю кредитів (20 ECTS).

Магістерський рівень цього ж університету включає підготовку фахівців упродовж 4 семестрів. Варто підкреслити відповідність тематики дисциплін міждисциплінарним інтегрованим вимогам до результату освітнього процесу. Фундаментальні навчальні дисципліни («Актуальні питання менеджменту у міжнародному туризмі», «Міжкультурний менеджмент в туризмі», «Маркетинг міжнародного туризму», «Підприємництво, планування та реалізація міжнародних проєктів») рівномірно представлені кількістю відведених на їх вивчення годин (5 ECTS). Зрозумілою є логіка включення дисциплін «Кількісні та якісні методи наукового дослідження», «Теорія та методи дослідження туризму» у першому семестрі, оскільки у другому та третьому семестрах виконується «Емпіричний проєкт дослідження», а четвертий семестр – це «Семінар з підготовки магістерського проєкту», «Колоквіум», «Підготовка магістерського проєкту» (30 ECTS).

Отже, обґрунтованим із позиції фахової доцільності та забезпечення організаційно-методичними заходами є процес формування теоретико-методологічних компетентностей як базових у підготовці кваліфікованих фахівців туристичної галузі.

Австрія – це країна, у якій доходи від туристичної галузі на кожного жителя країни найвищі у світі. Вона займає другу позицію за якістю функціонування туристичної індустрії і 10 місце у світі як популярний туристичний напрямок. Основу для таких високих міжнародних оцінок гарантує система освіти та підвищення кваліфікації фахівців сфери туризму [12]. Варто зазначити, що в Австрії професії сфери туризму є особливо привабливими для молодих людей. Проаналізувавши статистичні дані, які представлені департаментом статистики Австрії (*нім. Statistik Austria*) [14], станом на 2017-2018 навчальний рік, кількість учнів та здобувачів вищої освіти загалом та безпосередньо задіяних у процесі професійної підготовки на різних освітніх рівнях щороку збільшується. Нашу увагу привернули дані щодо професійної підготовки економічного спрямування, до якої ми відносимо і туристичну освіту, особливо економічна освіта в університетах, у якій, як виявилось, задіяні 97% усіх здобувачів ЗВО Австрії.

Проаналізувавши змістову компоненту професійної підготовки майбутніх фахівців туристичної галузі в ЗВО країни, можна говорити про активне реагування австрійської системи вищої освіти на глобальні виклики в світі та відповідну її модернізацію.

Аналіз навчального плану Зальцбургського університету прикладних наук (*нім. Fachhochschule Salzburg GmbH*) [8] підготовки здобувачів ОС «бакалавр» спеціальності «Інноваційна діяльність та менеджмент туризму» передбачає навчання впродовж 6 семестрів. Здобувачам надається об'ємний перелік навчальних дисциплін із різною кількістю ECTS. Так, зокрема, найбільша кількість годин відводиться на вивчення «Основ ведення бізнесу», «Економіка» (8 ECTS) та «Туризмознавство», «Туристичний маркетинг» (6 ECTS) у першому семестрі, «Введення в управління туристичними дестинаціями та гостинністю» (6 ECTS) у другому семестрі, «Дослідження ринку. Туристичні тренди» (6 ECTS) у третьому семестрі, «Прикладна наукова робота і методи аналізу» (5 ECTS) у четвертому семестрі, «Е-маркетинг. Веб-розробка» (5 ECTS) у п'ятому семестрі та «Підприємництво, бізнес-планування, ділова гра» у шостому семестрі.

Отже, у кожному семестрі виокремлено фахові дисципліни, на які звертається особлива увага. При цьому здобувачів націлюють на формування ключових професійних компетентностей, які мають відображати професійні знання та досвід здійснення професійної діяльності; особисті та професійні якості та мовні здібності. Функція іноземної мови полягає у забезпеченні можливості іншомовного професійно-орієнтованого спілкування. Так, зокрема, у першому, другому, третьому, четвертому та п'ятому семестрах вивчається «Англійська мова економічного спрямування», «Іноземна мова: Італійська/Іспанська».

Можна стверджувати, що іноземна мова стає професійно значущим компонентом процесу фахової підготовки і суттєвим чинником орієнтації випускників на міжнародний ринок праці.

Окремо варто зазначити надану здобувачам можливість вибору спеціалізації, починаючи з третього семестру, а саме «Готельно-ресторанний менеджмент» і «Управління туристичними потоками».

Отож, профільні дисципліни, дисципліни спеціалізації та вибіркові («Оздоровчий туризм», «Управління роботою туроператора», «Управління транспортним підприємством») гарантують готовність майбутніх фахівців туристичної галузі до професійного розв'язання виробничих завдань та особистісної зорієнтованості на досягнення ефективного результату відповідно до визначеної кваліфікації.

Магістерський рівень підготовки включає 5 основних модулів («Туристичний менеджмент», «Інноваційний менеджмент», «Підприємництво», «Фінанси», «Управління бізнесом»), що є базою теоретичної підготовки фахівців даної галузі.

Друга частина освітньої діяльності зорієнтована на практичне проектування (наприклад: «Е-туризм», «Практичне проектування») та організацію відповідних досліджень («Статистика», «Наукові методи», «Дослідження Е-Туризму», «Портфоліо експертизи»). Зміст рекомендованих досліджень багатопрофільний і базується на наукових методах, які рекомендовані до вивчення у першому (3 ECTS), другому (3 ECTS) і третьому (3 ECTS) семестрах. Робота над магістерським проектом (четвертий семестр) є логічним завершенням попередньої освітньої діяльності. Окремо передбачені такі навчальні дисципліни як «Лідерство» та «Корпоративні комунікації», що підсилюють формування таких професійних компетенцій, як стресостійкість, управління конфліктами, самоусвідомлення та самооцінка, командоутворення, тайм-менеджмент, самореалізація.

Світовим лідером профільної освіти у цій галузі є Швейцарія: саме тут розташовані найпрестижніші та привілейовані університети, що спеціалізуються на готельно-ресторанному та туристичному бізнесі.

Система професійної підготовки майбутніх фахівців сфери туризму в Швейцарії, як складова системи освіти країни, – це сукупність шкіл готельного менеджменту і туризму та ЗВО, які забезпечують професійно-практичну та фундаментальну наукову підготовку фахівців, здобуття громадянами освітньо-кваліфікаційних рівнів відповідно до їх інтересів, удосконалення наукової та професійної підготовки, що відповідає запитам та вимогам суспільства. Якість вищої туристичної освіти Швейцарії стає очевидною при погляді на перелік провідних посад, які займають освітні та науково-дослідницькі співтовариства в міжнародній статистиці і рейтингах. Показником відкритості Швейцарії до світу, як центру вищої освіти, є адаптація університетських програм до загальноєвропейських реформ стандартизації освітніх систем, тобто введення ступеня бакалавра, магістра та доктора філософії, які мають вирішальне значення для полегшення академічної мобільності на міжнародному рівні [13].

Аналіз навчальних планів підготовки майбутніх фахівців туристичної галузі в швейцарських ЗВО виявив суттєві розбіжності між організацією та змістовою складовою процесу професійного навчання в кантональних освітніх установах (державних) і приватних закладах освіти університетського рівня (не визнані кантональною владою, але мають дозвіл Міжнародної асоціації шкіл готельного менеджменту на здійснення освітньої діяльності).

Тривалість професійної підготовки в державних закладах вищої туристичної освіти на здобуття ОС «бакалавр» становить 6 семестрів (180 ECTS) відповідно до вимог Болонської угоди. Аналіз навчальних планів дає змогу говорити про компетентнісний підхід до їх формування, так само, як і в закладах вищої туристичної освіти Німеччини та Австрії. Освітній процес передбачає вивчення обов'язкового циклу дисциплін і вибіркового компонентів. Обов'язковий і вибірково-циклі дисциплін можна умовно поділити на окремі компоненти, зокрема – фаховий, підприємницький, фундаментальний та іншомовного спрямування.

Так, аналіз навчального плану Університету прикладних наук Граубюнден (нім. *FH Graubünden*) [7] підготовки здобувачів ОС «бакалавр» спеціальності «Туризм» демонструє, що у першому році навчання (1 і 2 семестри) значна увага приділяється формуванню навичок міжособистісної взаємодії у формі занять із елементами тренінгу. Зокрема, у першому та другому семестрах на дисципліну «*Soft Skills* тренінг» виділяється найбільше часу (6 ECTS) у порівнянні з іншими дисциплінами (4 ECTS). Варто також наголосити, що в першому семестрі передбачено вивчення лише однієї дисципліни фахового циклу, а саме «Туризм (1): Ринок», яку завершують вивчати в другому семестрі. Загальна кількість часу, який виділено на її вивчення становить 4 ECTS. Переважна більшість дисциплін, що вивчаються в першому та другому семестрах із циклу підприємницьких, зокрема «Мікроекономіка» (4 ECTS), «Ведення підприємницької діяльності» (4 ECTS), «Фінанси та бухгалтерська справа» (4 ECTS), «Математика» (4 ECTS) – перший семестр; «Макроекономіка» (4 ECTS), «Економічна інформатика» (4 ECTS), «Статистика» (4 ECTS) – другий семестр. Дисципліна «Методологія наукових досліджень», у процесі вивчення якої здобувачі набувають фундаментальних навичок, передбачена лише в першому та другому семестрах і становить 6 ECTS. Із третього семестру розпочинається поступове збільшення фахових дисциплін, зокрема: третій семестр –

«Менеджмент сфери обслуговування» (4 ECTS), «Основи менеджменту» (6 ECTS), «Туризм» (2): Менеджмент» (6 ECTS); четвертий семестр – «Е-Туризм» (4 ECTS), «Маркетинг: практичне застосування в туризмі» (4 ECTS), «Транспортування та логістика» (4 ECTS), «Управління туристичними потоками» (4 ECTS); п'ятий семестр – «Стратегічний менеджмент в туризмі» (4 ECTS), «Довкілля та туризм» (4 ECTS), «Менеджмент: поглиблене вивчення» (6 ECTS), «Вибіркова компонента (поглиблене вивчення фаху)» (4 ECTS). У шостому семестрі здобувачі готують бакалаврський проєкт (12 ECTS), який є випусковою кваліфікаційною роботою. Окрім того, у кожному семестрі передбачено вивчення англійської мови та другої іноземної мови на вибір. В п'ятому семестрі здобувачі мають змогу вивчати третю іноземну мову на вибір, що засвідчує високу увагу до формування іншомовної компетентності у випускників університету відповідно до рекомендацій Ради Європи.

Цікавим виявився факт відсутності виробничого навчання (практики) у навчальному плані університету. Але, як з'ясувалося, здобувачі мають змогу отримати практичні навички майбутньої професії впродовж літнього чи зимового відпочинку. Зокрема, університет пропонує здобувачам літні табори, які проводяться у формі екскурсій і фахових тренінгів. Також, за бажанням, майбутні управлінці можуть влаштуватися на прибуткові стажування у провідних туристичних підприємствах Швейцарії.

Магістерський рівень підготовки за спеціальністю «Туризм і управління змінами» передбачає 3 семестри навчання (120 ECTS). Дисциплінарний аналіз дозволяє говорити про три складові компоненти: фахову, фундаментальну та підприємницьку. Зокрема, фахова компонента передбачає вивчення таких дисциплін, як «Основи трансформацій у туризмі», «Сучасні виклики в туризмі», «Перспективи в туризмі», «Управління розвитком сталого туризму»; фундаментальна – «Проектування дослідження», «Якісні методи дослідження», «Кількісні методи дослідження». Цикл дисциплін на розвиток підприємницьких навичок є вибірковою компонентою та передбачає такі курси: «Корпоративне спілкування», «Аналітика даних», «Е-Бізнес», «Корпоративне лідерство» тощо.

У Університеті прикладних наук Граубюнден магістерська програма підготовки не передбачає практичного стажування на підприємстві, але деякі державні заклади туристичної освіти надають можливість магістрам отримати практичний досвід роботи, зокрема Університет Лугано.

У Університеті Лугано (*imal. Università della Svizzera Italiana*) [15] магістерська програма підготовки за спеціальністю «Економіка та комунікації», спеціалізація «Міжнародний туризм» пропонує здобувачам у четвертому семестрі стажування на провідних туристичних підприємствах Швейцарії (9 ECTS), окрім того після стажування вони мають змогу прийняти участь у екскурсійному навчальному турі по містах провідних світових туристичних центрів (Іспанія, Італія, Греція, тощо) (5 ECTS). Варто зауважити, що екскурсійний тур, як і стажування, є обов'язковою компонентою магістерської програми.

Важливим є те, що переважна більшість магістерських програм підготовки в Швейцарії, як і в Австрії, є англійськими, що підтверджує процес інтернаціоналізації туристичної освіти університетського рівня в німецькомовних країнах.

Варто зосередити увагу на недержавних освітніх закладах сфери гостинності в Швейцарії, які організують освітній процес та формують його дисциплінарну змістову орієнтовуючись не на європейські освітні цінності, а на світові очікування та потреби глобального туристичного ринку.

Необхідно наголосити, що освітні програми підготовки (ОС «бакалавр», ОС «магістр») у недержавних вузах туристичного спрямування є практично або менеджмент орієнтованими. Значна частка навчального процесу відводиться на практичне навчання в межах вузу (практичні заняття з елементами тренінгу, конференції, семінари, екскурсії, дискусивні клуби, круглі столи з провідними фахівцями туристичної галузі) та стажування (в країні або за кордоном). Загальна кількість кредитів бакалаврського циклу підготовки становить 210–240 ECTS, магістерського – 60–120 ECTS.

Цікавим виявився факт розподілу семестрів у навчальному році окремими закладами вищої освіти. Так, наприклад, у Швейцарському коледжі Цезар Ріц (*англ. César Ritz Colleges Switzerland*) [5] роки підготовки здобувачів ОС «бакалавр» спеціальності «Міжнародне управління та адміністрування готельного бізнесу та туризму» розподілені таким чином: 1

навчальний рік – два семестри; 2 навчальний рік – три семестри; 3 навчальний рік – один семестр; 4 навчальний рік – 2 семестри. Тривалість семестру становить 11 тижнів. У кінці кожного року навчання передбачено стажування тривалістю 4–6 місяців. Отже, можна говорити про практичну орієнтованість навчання у зазначеному закладі туристичної освіти.

Подібний семестровий розподіл є звичним для практично орієнтованих закладів вищої туристичної освіти в Швейцарії (наприклад, Інститут готельного господарства Montreux (англ. *Hotel Institute Montreux (HIM)*) [10], які, на відміну від менеджмент орієнтованих вузів, замінюють стажування практичними заняттями з елементами кейс-методів (наприклад, Європейський коледж бізнесу (англ. *EU Business School*) [6].

Важливо те, що приватні ЗВО туристичного спрямування в Швейцарії орієнтовані на іноземних абітурієнтів, які бажають отримати якісну освіту в сфері гостинності. Навчальний процес у вузах здійснюється виключно англійською мовою, тому необхідною умовою вступу є сертифікат міжнародного оцінювання рівня сформованості іншомовної компетентності, що підтверджує високий рівень володіння мовою (рівень B2 і вищий).

Окремо варто наголосити на такій особливості навчання у приватному ЗВО Швейцарії як дострокове завершення. Так, деякі коледжі (наприклад, Європейський коледж бізнесу) пропонують здобувачам замість літнього відпочинку продовжити навчання в екстра семестрі, який триває два місяці та дозволяє скоротити термін навчання.

Таким чином, міждисциплінарний аспект організації туристичної освіти відіграє неабияку роль на національному та світовому ринках праці, тобто останні глобальні виклики в туристичній галузі мають прямий вплив на очікування роботодавців щодо конкретних знань та компетенцій управлінців та працівників туристичної сфери діяльності [2]. Так, наприклад, було означено, що провідні компанії приймають на роботу випускників європейських ЗВО не лише з конкретними академічними навичками та знаннями з певної спеціальності, але й із можливістю проявляти ініціативу, бачити та реагувати на проблеми творчо та автономно.

Для того, щоб відповідати вимогам сучасного туристичного ринку праці на особистісному і кар'єрному рівнях, майбутні фахівці мають набути компетенцій, які дозволять їм справлятися зі змінними обставинами в сфері діяльності. Особливо це стосується тлумачення того, які саме вміння та навички слід розвивати у здобувачів туристичної освіти, або які технічні, соціологічні чи методологічні дисципліни мають бути передбачені в навчальних програмах.

Якість професійної підготовки фахівців туристичної галузі у ЗВО німецькомовних країнах Західної Європи має відповідати професійним очікуванням і сучасним потребам (держави, роботодавців, споживачів), що відображається в результатах навчання, навчальних планах, дисциплінах. Формування навчальних планів для підготовки майбутніх фахівців туристичної галузі в німецькомовних країнах – є ключовою передумовою організації професійного становлення управлінських кадрів, що передбачає залучення не лише розробників із освітніх закладів, але й інших стейкхолдерів, зацікавлених у розвитку туристичної галузі. У процесі розроблення навчальних планів до уваги беруться запити суспільства, глобальні процеси в економіці й вимоги ринку праці до сучасних фахівців.

Важливо зазначити, що окремі німецькомовні країни вже створили спеціальні агенції, які займаються дослідженням національного ринку праці, слідкують за тенденціями на світовому туристичному ринку, адаптують професійні компетенції до сучасних вимог, глобальних змін та очікувань роботодавців, прогнозують підвищення чи зниження попиту на ту чи іншу професію. Абітурієнти мають вільний доступ до такої інформації, що сприяє корегуванню їхньої думки щодо обраного в майбутньому фаху. ЗВО, в свою чергу, мають адаптувати навчальні плани підготовки фахівців у відповідності з глобальними змінами та національними потребами відповідно до експертних рекомендацій.

У Австрії, наприклад, інформацію щодо популярності професій на національному та місцевих ринках праці, необхідних професійних компетенцій і очікувань, можна отримати на сайті працевлаштування – Кваліфікаційний барометр (нім. *Qualifikation-Barometer*) [4].

У розділі професійної придатності можна ознайомитися з переліком компетенцій, які очікують від фахівців окремих сфер діяльності. Методологічну основу даних барометра становить аналіз сучасних тенденцій розвитку національного та світового ринків праці, аналітичні матеріали профільних міністерств, думки журналістів і роботодавців. Так, у

інформаційному блоці щодо професії «Менеджер туризму» можна ознайомитися з необхідними професійними та особистісними компетенціями. Професійні компетенції передбачають знання таких дисциплін, як «Підприємництво», «Е-комерція», «Івент-менеджмент», «Готельна справа», «Маркетинг», «Е-Маркетинг», «Управління людськими ресурсами», «Бухгалтерський облік», «Організація туристичних подорожів» («Туристичний маркетинг»), «Розробка ринкових стратегій». Особистісні компетенції, які потребує менеджер туризму, є навички управління, комерційне розуміння, здатність вирішувати проблеми [4].

Висновки. Таким чином, ключовими процесами організації фахової підготовки майбутніх фахівців туристичної галузі в ЗВО німецькомовних країн є системний підхід до формування змісту туристичної освіти, який передбачає: взаємодію освітніх установ, індивідуальних та колективних учасників процесу становлення майбутніх фахівців із використанням моніторингу як методу поповнення стратегічної інформації щодо тенденцій на сучасному ринку праці; створення компетентнісної системи професійної підготовки на основі міждисциплінарних підходів до розробки навчально-методичних комплексів; постійне оновлення змісту, форм і методів професійної підготовки майбутніх фахівців туристичної галузі з урахуванням динамічних змін в туристичній сфері діяльності, вимог сучасного виробництва та туристичної практики. Значні зміни різноманітних характеристик у процесі функціонування даних систем свідчать про те, що спільним для них є: а) демократичність, б) гнучкість, в) прозорість.

Означено, що гнучкість структури професійної підготовки майбутніх фахівців туристичної галузі в ЗВО німецькомовних країн, на нашу думку, спричинені глобалізацією, інтернаціоналізацією туристичної освіти, інтеграцією до світового простору вищої освіти, полікультурністю та конвергенцією. При цьому модернізація системи туристичної освіти в ЗВО відбувається на засадах збереження національних надбань та використання кращих зразків світового досвіду окремих німецькомовних країн (Німеччини, Швейцарії).

Аналіз навчальних планів для підготовки здобувачів ОС «бакалавр» у закладах туристичної освіти університетського рівня дозволив встановити такі дисциплінарні рівні професійного становлення: *фундаментально-професійний, функціонально-професійний і предметно-орієнтований*; у системі підготовки ОС «магістр» туристичного спрямування: *предметно-орієнтований; практично-прикладний і науково-дослідний*.

З'ясовано, що особливе місце в організації навчального процесу посідає якість підготовки фахівців – сукупність властивостей і характеристик, що визначають готовність фахівців до ефективної професійної діяльності. Якісна підготовка передбачає: а) здатність до швидкої адаптації в умовах науково-технічного прогресу, б) володіння професійними вміннями й навичками, в) уміння використовувати отримані знання в процесі розв'язання професійних завдань; г) набуття вмінь і вдосконалення навичок комунікативної взаємодії (soft skills); д) формування готовності фахівця туристичної галузі до іншомовної взаємодії.

Результати педагогічного аналізу свідчать, що зміст навчальних предметів і навчальних практик проектується з опорою на всебічне врахування майбутньої соціально-виробничої (професійної) діяльності випускника освітньої установи туристичного профілю. Компетентнісний підхід до навчання передбачає конструювання навчального процесу з урахуванням освітніх орієнтирів, цілей і змісту туристичного навчання.

ЛІТЕРАТУРА

1. Зверева О. А. Профессиональное туристское образование в Федеративной Республике Германия : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.08. Москва, 2009. 216 с.
2. Педагогіка туризму : навч. посібник для студентів ВНЗ / [В. К. Федорченко, Н. А. Фоменко, М. І. Скрипник, Г. С. Цехмістрова]. – К. : Слово, 2004. – 296 с.
3. Сақун Л. В. Теория и практика подготовки специалистов сферы туризма в развитых странах мира: монография. Київ : МАУП, 2004. 399 с.
4. Berufsinformationssystem «Karriere Kompass». URL: <https://www.ams.at/bis/bis/> (дата обращения: 18.03.2020).
5. César Ritz Colleges Switzerland. URL: <https://www.cesarritzcolleges.edu/en/> (дата звернення: 03.03.2020).
6. EU Business School URL: <https://geneva.euruni.edu/> (дата звернення: 18.03.2020).
7. Fachhochschule Graubünden. URL: <https://www.fhgr.ch/> (дата звернення :10.03.2020).
8. Fachhochschule Salzburg GmbH. URL: <https://www.fh-salzburg.ac.at/> (дата звернення: 03.03.2020).
9. Fachhochschule Westküste. URL: <https://www.fh-westkueste.de/home/> (дата звернення: 05.03.2020).

10. Hotel Institute Montreux (HIM). URL: <https://www.hotelinstitutemontreux.com/en/> (дата звернення: 18.03.2020).
11. Hubert E. Modularisation of Vocational Education in Europe. NVQs and GNVQs as a Model for the Reform of Initial Training Provisions in Germany. Oxford: Symposion Books, 2000. 290 p.
12. Lassnigg L. Steuerung, Vernetzung und Professionalisierung in der Berufsausbildung. URL: http://www.lebens-langeslernen.at/downloads/IHS_SteuerungBerufsausbildung_1100.pdf (дата звернення: 24.12.2019).
13. Schwaninger M. Managementsysteme revolutionieren Dienstleistungsunternehmen. Jahrbuch der Schweizerischen Tourismuswirtschaft. St. Gallen, 1995. P. 123–137.
14. Statistisches Jahrbuch Österreichs 2018. Wirtschaftskammer Österreich – Stabsabteilung Statistik. Wien. 2018, 100 S. URL: http://www.statistik.at/web_de/services/stat_jahrbuch/index.html (дата звернення: 12.02.2019).
15. Università della Svizzera Italiana. URL: <https://www.usi.ch/it> (дата звернення : 08.02.2020).

Open Access Peer-reviewed Journal

Science Review

DOI: https://doi.org/10.31435/rsglobal_sr

4(31), April 2020

SCIENTIFIC EDITION

Indexed by:

Passed for printing 25.04.2020. Appearance 30.04.2020.

Typeface Times New Roman.

Circulation 300 copies.

Publisher RS Global Sp. z O.O., Warsaw, Poland, 2020

Numer KRS: 0000672864

REGON: 367026200

NIP: 5213776394

<https://rsglobal.pl/>